

2.3 Lansinkveld – Hart van Zuid Hengelo

Korte omschrijving

Als onderdeel van het project Hart van Zuid zal bij het centraal station van Hengelo een leerwerklandschap worden ontwikkeld. Dit project, genaamd Lansinkveld, is een van de zes deelgebieden van Hart van Zuid. Het totale project Hart van Zuid vormt met vijftig hectare een van de grootste binnenstedelijke herstructureringsgebieden in Nederland. Het terrein, een industrieterrein, behoorde vroeger aan de industrieconcerns Stork en Dikkers. De industriële gebouwen bestaan uit gigantische bedrijfshallen en metershoge fabrieksgebouwen. De betekenis van Stork en Dikkers voor Hengelo is groot geweest. De fabrieken hebben van het dorp een stad gemaakt en vele inwoners hebben er gewerkt. Een klein deel van de voormalige Stork-bedrijven blijft in Hengelo gevestigd en zal in een ander deelterrein geconcentreerd worden ('New Stork City').

Het ROC Twente dat zich in de oude ijzergieterij zal vestigen, is een van de belangrijkste spelers bij het toekomstig leerwerklandschap, naast het vmbo van de Openbare Scholengemeenschap Hengelo (OSG). In het deelgebied wordt deze onderwijsfunctie (ROC en vmbo) gecombineerd met wonen, werken en voorzieningen, onder andere in de vorm van een woonwerkgebouw met studentenwoningen, horeca, kinderopvang en winkels. In de andere vijf deelgebieden is er ruimte voor wonen, de bestaande, resterende werkgelegenheid van Stork en Siemens, cultuur, creatieve economie en voorzieningen.

ROC Twente - Lansinkveld, Hengelo

Betrokken partijen

De gemeente Hengelo en projectontwikkelaar Van Wijnen dragen gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van Hart van Zuid in een PPS-constructie. Beide partijen leveren een directielid. Per uitvoeringsproject zal samenwerking met andere partijen gezocht worden.

Aanleiding en motivatie

De directe aanleiding voor de ontwikkeling van Lansinkveld (en het gehele Hart van Zuid) ligt in de kleinere ruimtebehoefte van Stork: dit bedrijf meldde zich in de jaren negentig bij de gemeente omdat het met minder ruimte toe kon. Deze wens viel samen met ideeën en belangen bij de gemeente en het ROC. De gemeente wilde het gebied herontwikkelen om op die manier de ruimtelijke kwaliteit van de stad als geheel te vergroten en bij te dragen aan duurzame ruimtelijke ontwikkeling: binnenstedelijke ontwikkeling in plaats van uitleg bespaart extra ruimtebeslag. Ook wilde de gemeente een nieuwe impuls geven aan de regionale economie en zorgen voor levendigheid door de menging van functies. Een andere reden was de wens om de bestaande werkgelegenheid van Stork en Siemens in de stad vast te houden: door de veranderde en minder milieubelastende aard van de bedrijvigheid was behoud van het bedrijf in de stad mogelijk. Ook voor de bedrijven was dit belangrijk: een vestigingsvoorwaarde voor bedrijven is de beschikbaarheid van voldoende personeel met technische achtergrond.

Het ROC wil de kleinere en verspreide vestigingen van het ROC samenvoegen, in relatie tot regionale verdeling van ROC-opleidingen over Almelo, Enschede en Hengelo. Het ROC heeft te maken met een groeiende behoefte aan ruimte voor leren in de praktijk (de Beroepsbegeleide Leerweg oftewel BBL). Onderwijsintensivering vraagt om goede gebouwen met meer ruimte voor praktijkonderwijs en minder klaslokalen. De potenties en uitstraling van het industriële erfgoed in het gebied waren een belangrijk pluspunt om juist hier aan de slag te gaan. Bovendien is het gebied gunstig gelegen bij een verkeersknooppunt van studenten.

Schaal

Het totale plangebied van Hart van Zuid is vijftig hectare. Het leerwerklandschap beslaat daarin slechts een klein deel, namelijk vier hectare. Ook het aantal woningen is bescheiden (100 à 150 studentenwoningen). Het ROC, het vmbo en de omliggende werkgelegenheid zijn echter grootschalige ontwikkelingen: in termen van omvang van de schoolgebouwen en het hoge aantal studenten van meer dan 8000. Zij zullen de grootste gebruiker van de openbare ruimte in het deelgebied zijn. Deze dominante aanwezigheid van schoolgaand publiek is daarmee sfeerbepalend voor de beleving en ervaring van het gebied.

Fase

In 2005 is gestart met de bouw van het ROC op de plek van de voormalige gieterij van Stork. Het ROC moet in 2008 opgeleverd en operationeel zijn. Het Lansinkveld moet rond 2010 functioneren. Het totale plangebied wordt tot 2018 ontwikkeld.

Onderwijsvisie en samenwerking onderwijs en bedrijfsleven

Het ROC van Twente wordt opgezet als een 'community college': een 'open' school waar praktijk en onderwijs nauw zijn verbonden. De community-gedachte gaat er van uit dat de school midden in de maatschappij moet staan: de studenten moeten kunnen proeven van het bedrijfsleven. Om die samenwerking te stimuleren, wordt naast het Integraal Praktijkcentrum (IPC) een deel van de praktijk direct in het ROC-gebouw gerealiseerd (horeca, kinderopvang, winkels).⁹ Deze bedrijven huren bedrijfsruimte in het ROC en zijn bedrijven die potentie zien in de jongerenmarkt. Als eis geldt dat zij een bijdrage moeten leveren aan het onderwijsproces. De bedrijven gaan daarvoor contracten aan. Voorbeeld: praktijkplaatsen voor studenten in de boekhandel, gebruik van de vrachtwagensimulator van de rijkschool door

⁹ Binnen het IPC werken beroepsonderwijs en bedrijfsleven in de maakindustrie nauw samen bij het verzorgen van specialistische vakopleidingen.

de chauffeursopleiding. Nabootsing van de praktijk intern staat voorop, maar ook extern vindt het ROC haar verbinding met de samenleving. Dit resulteert in samenwerkingsverbanden per branche met bedrijven in de regio, bijvoorbeeld metaal en techniek. Er wordt gewerkt met contracten met wederzijdse verplichtingen: enerzijds het opnemen van stagiaires en dergelijke, anderzijds het bijscholen van het personeel in het ROC. Met omliggende organisaties (zoals de brandweerkazerne) zijn afspraken gemaakt over het gedeeld gebruik van faciliteiten. Voor de bedrijfswagengarage die extra hoge plafonds vereist hoeft het ROC nu niet zelf bouwaanpassingen te doen, maar kan gebruik maken van deze garage in de brandweerkazerne. Deelnemers en medewerkers van het ROC van Twente en het IPC maar ook verenigingen, bedrijfsleven en buurtbewoners kunnen gebruik maken van de faciliteiten in het ROC. In het leerwerklandschap komt ook een vmbo-opleiding hetgeen onderwijskundige voordelen met zich meebrengt, zoals de aansluiting van vmbo op ROC, doorstroming en het delen van voorzieningen.

Profiel

Van oudsher kent het gebied een nadruk op metaal en techniek. In de regionale verdeling van ROC-opleidingen is hier rekening mee gehouden, bijvoorbeeld met de opleiding autotechniek. Hoewel er bij de acquisitie van bedrijven niet strikt op deze thematisering wordt gestuurd, trekt het deze bedrijvigheid in de praktijk wel aan. De uitstraling van het industriële erfgoed draagt hier aan bij.

35

Ligging, bereikbaarheid en levendigheid

Het leerwerkgebied was vroeger een afgesloten en afgeschermd terrein van Stork. Bewoners mochten daar niet komen. Met de ontwikkeling van het leerwerklandschap Lansinkveld wordt het gebied ontsloten. Het gebied wordt als het ware aan de stad toegevoegd. Het leerwerklandschap is voor de studenten optimaal bereikbaar met de trein. De bereikbaarheid per auto wordt geleid via de hoofdwegen, om overlast voor woonbuurten te verkleinen. De hal van de oude ijzergieterij wordt openbaar toegankelijk, ook als doorgangsroute voor bewoners. De onderdoorgang onder het station wordt verbreed van vier naar twaalf meter. Om de toegankelijkheid van het gebied zo groot mogelijk te houden is het expliciet niet de bedoeling dat er hekken en paaltjes op het terrein komen. Naast de goede bereikbaarheid en toegankelijkheid zorgt ook de functiemenging voor een bepaalde levendigheid in het gebied, dat ook zal worden gebruikt door anderen dan studenten en docenten. De woningen zorgen ervoor dat het gebied in de avonduren en in de zomerperiode niet als een verlaten eiland in de stad aandoet.

Gevolgen voor onderwijsaanbod elders

Door de concentratie van ROC-opleidingen op het leerwerklandschap zullen elders in Hengelo ROC-vestigingen sluiten. Terwijl de levendigheid in het stadscentrum en in het onderwijscentrum zal toenemen (door de concentratie zal een kritische massa ontstaan voor vitaliteit in het gebied) kan dit tegelijkertijd een vershraling en achteruitgang van de andere buurten betekenen. In de praktijk wordt dit echter niet verwacht: de subvestigingen van het ROC liggen of nu al vlakbij het leerwerklandschap (enkele honderden meters) of liggen juist aan de rand van de stad, in een geïsoleerde situatie. Van een eigen wereldje met studenten die 'weggestopt' lijken te zijn, ontstaat nu een school die midden in de samenleving staat. Het organiseren van extra activiteiten, waar in de wijken nauwelijks voldoende massa voor was, wordt nu wel mogelijk. Op de leegkomende plekken in Hengelo ontstaan kansen voor herstructurering en woningbouw. Ook kan men via de ontwikkeling van brede scholen (inclusief voorzieningen) en/of voorzieningencusters de levendigheid in deze woonwijken vergroten. Dat zorgt voor binding met de buurt, en sluit aan bij de behoefte van de wijken.

Knelpunten op het gebied van regelgeving

De bestaande regelgeving staat soms haaks op de behoefte aan levendigheid in stedelijke gebieden. Dat bemoeilijkt het project. In Hengelo wordt op verschillende manieren getracht hieraan tegemoet gekomen. Ten eerste gebeurt dit via een gebouw (met werkfuncties) dat fungeert als geluidsbuif voor de handhaving van de geluidscontour. Door deze bufferwerking wordt het mogelijk om aan de andere kant van het gebouw woningen te realiseren. Ten tweede via private afspraken: met de bedrijven zijn contracten afgesloten over productiewijze, omvang, en dergelijke. Het bestemmingsplan wordt hierop aangepast. Ten derde doordat de gemeente afspraken heeft gemaakt met de zittende bedrijven waarbij ze bij verandering van het productieproces blijven voldoen aan de milieueisen.

Knelpunten op het gebied van ruimtegebruik

Van oudsher is men in het gebied gewend aan menging van wonen, werken en voorzieningen. Stork heeft bijvoorbeeld naast zijn fabrieken het tuindorp 't Lansink gebouwd. Dit neemt niet weg dat sommige bewoners van de aanpalende woonwijk Lansinkveld moeite hebben met de komst van het ROC en het vmbo in de omgeving. Men is 'bang voor de jongelui', vreest overlast door hen in de wijk en heeft zorgen over de verkeersaantrekkende werking van het ROC. Het projectbureau wil deze zorgen zoveel mogelijk wegnemen via een open planproces en

het betrekken van de buurt bij de bouw. Het ROC wil buurtbewoners betrekken bij de voorzieningen in de school. In Almelo doet het ROC dit bijvoorbeeld met het restaurant en de kapper van het ROC. Via het leren kennen van de studenten vallen de angsten weg. De grote aantallen jongeren zullen zorgen voor een 'piekbelasting' in het gebruik. Door de korte en directe route van station naar het ROC zullen bewoners daar echter weinig overlast van ondervinden. Door middel van het begeleiden van autostromen via hoofdwegen wordt voorkomen dat de auto's in grote getale de wijk inrijden. Er komen veel parkeerplaatsen (350) in een parkeergarage. Dit wordt betaald parkeren. In de omliggende wijken wordt het parkeren gereguleerd met vergunningen. Vooral in de avonduren kan de druk op de parkeerplaatsen in de garage toenemen: de avondcursisten zullen eerder met de auto dan met het openbaar vervoer naar het ROC komen. Het aanleggen van meer parkeerplaatsen, waar de omwonenden op aandringen, is voor de gemeente geen optie omdat dit botst met het streven om juist het gebruik van het openbaar vervoer te stimuleren. Zittende bedrijven willen door de komst van het onderwijs niet worden beperkt in hun bedrijfsvoering. De brandweerkazerne, bijvoorbeeld, stelde eisen aan de bereikbaarheid. Met de ontwikkeling van het gebied is hiermee rekening gehouden door de laad- en losplek van de school (catering et cetera) aan de kant te plaatsen van de kazerne.

Gietijzeren kolommen - ROC Twente